

támadások megkezdése óta és bár a tuniszi arcvonalon 15:1 a küzdőfelek aránya, nem sikerült leküzdeni az olasz és német csapatok vi-téz ellenállását. (MTI)

Az Egyesült Államok háborus kiadásai

Genf, április 14. A Német TI je-lenti: Newyorkból jelentik: Newyork állam gazdasági tanácsa jelentésében megállapította, hogy az Egyesült-Államoknak a háború 1943-ban többbe fog kerülni, mint a többi hadviselő országnak együttvéve. Az Egyesült-Államok hadserege és hajóhada azon-ban nem lesz nagyobb, mint a többi államoké együttvéve. Hadianyag és utanszállítási anyagtermelése sem fogja meghaladni az összes többi nemzei termelését. A jelentés szerint e nagy kiadások a 40 óras munkahetét megha-ladó túlórázásért fizetett jutalmakra vezethető vissza, valamint a gyámol-talan adminisztrációra. Ez az oka an-nak, hogy az Egyesült-Államoknak mindenért sokkal többet kell fizetni, mint más nemzeteknek. Ez a pазiáris komolyan veszélyezteti az Egyesült-Államok gazdasági jövőjét. Ennek je-le már most az adóterheknek állandó növekedése. (MTI)

Török katonai bizottság Egyiptomban

Harminc főből álló katonai bizott-ság Zakai Okain tábornok vezetésé-vel Egyiptomba érkezett. Ez a máso-dik török katonai bizottság, amely e hónapban meglátogatta Egyiptomot. Egy harmadik török katonai bizottság Északafrikában tartózkodik.

„Németország a magyar irodalomtörténet-írás szülőhazája”

Dr. Farkas Gyula berlini egyetemi tanár előadása

(A Délmagyarország munkatársától) Szerdán este 6 órakor a Horthy Mik-lós-tudományegyetem bölcsészeti ka-rának meghívására dr. Farkas Gyu-la berlini egyetemi nyilvános rendes tanár, a berlini Collegium Hungaricum igazgatója „Németország a magyar irodalomtörténetírás szülőhazája” cí-mel előadást tartott az egyetem aulá-jában. Dr. Schmidt Henrik egyete-mi tanár elnöki megnyitójában me-legen üdvözölte az előadót és felkérte előadása megtartására.

— A magyar irodalomtörténetírás története a magyar önszmelés meg-világosodó útját jelzi — kezdte előadá-sát Farkas Gyula. — Gyökerei a XVIII. századi Németországba nyul-nak vissza. A német egyetemeken ma-gyar diákok először kezdtek gondol-kozni a magyar szellemi fejlődés kér-désein. Az utlörök életpályája, egyé-nisége, szellemi fejlődése, kapcsolataik a német tudománnyal azonban az is-meretlenség homályába burkolóznak. A magyar tudomány egyik ilyen elle-ledett mártírja Rotarides Mihály.

— A magyar történetírás nem ben-ne, hanem Czvittinger Dávidban látja alapító övét, aki a régi német, svájci és hollandi írói lexikonokból összehágyozta közel harmadfélszáz magyarországi író életrajzát és ezeket betűrendbe szedte. De elismerés na-gyon kevés jutott a selmeci diáknak. Később Béli Mátyás, a hallei pietista Francke zseniális tanítványa, földraj-zsi és történelmi műveivel azonban már európai hírnevet ért el. Ez az elejett fonalat vette fel három évtized múltán Rotarides Mihály, a magyar szellem-történet egyik legizgatóbb alakja, aki méltó társa Szenci Molnár Albertnek, Apáczai Csere Jánosnak és Tótfalusi

Osborne Londonba érkezett

Amszterdam, április 14. A Német TI jelenti: Osborne vatikáni brit követ, mint a londoni rádió közli, Londonba érkezett. (MTI)

Behívások Olaszországban

Milánó, április 14. A Budapesti Tudósító jelenti: A *Giornale Mili-tare* c. lapban közöl, amelynek ér-telmében az 1924 első négy hónap-jában született fiatal emberek folyó évi május 10. és 31. között katonai szolgálatra kötelesek bevonulni. (MTI)

Mordacq francia tábornok öngyilkossága

Páris, április 14. A Német TI je-lenti: Mordacq francia tábornok hétfőn este az *Institute de France*-szal szemközt lévő Pont des Arts-hidról a Szajnába ugrott. Az élet-unt francia tábornokot rövid idő mulva megtalálták és a partra hoz-ták, de már nem sikerült életre kel-teni. Személyazonossági okmányai nem voltak nála, úgyhogy kilétét csak később állapították meg.

Mordacq tábornok 1868-ban szüle-tett. Mint fiatal tiszt az idegen-légióba szolgált és több gyarmati hadjáratban vett részt. 1918-tól 1919-ig Mordacq tábornok Clemén-ceau katonai irodájának főnöke volt. Mint a 30. hadtest parancsno-ka a Ruhr-vidék megszállásában is részt vett. Öngyilkosságának oka-ról eddig semmi sem ismeretes.

(MTI)

Kis Miklósnak, Rotarides Csetneken született 1713-ben. Családját eredetileg kereseknek hívták. Iskoláit Csetne-ken és Sopronban végezte. Csetneken valószínűleg egyszerre tanult meg ma-gyarul és szlovákul. Sopronban pedig a magyar-német szellemi légkörrel is-merkedett meg. Decardus Kristófnak, volt igazgatójának és partfogójának révén megismerkedik Wittenberggel és megérlelődik benn a gondolat, hogy irodalom- és egyháztörténeti tanulma-nyaival belekapcsolódik a fellendülő magyar tudományosság éle-ébe. Czvit-tinger Specimenjének írói anyagát megduplázta (212 új nevet számlál fel). Rotarides állandó nyomorral kü-zdött, ami nagyban akadályozza mun-kásságának folytonosságát. Megrendí-tő segélykiáltásokkal könyörgött, büsz-keséget nem ismerve az ügyért. Leg-több támogatást a németektől kapta. Közben tudóbajt kapott, de csontvázza soványodva, ziháló lélekzettel, láztól gyötörve, tovább dolgozott, míg csak ki nem esett kezéből a toll.

Terve közben kiszélesült. Már nemcsak a magyar tudományosság tör-énetét akarta megírni, hanem a ma-gyar evangélikus egyházét is. Alig van szakmájába végo könyv, amit ei-ne olvasott volna a tudományos hát-ter, illetve a fundamentum érdeké-ben. A nagy magyar tudost Wittenber-gben temették el.

— Ha Rotarides jelentősége meg akarjuk érteni, nyomtatásban meg-je-lentet tervzetét, nyugatnak utalva. (Pro-legomena.) Rotarides alakítja meg ei-sőnek az örök német-magyar párbe-széd magyar dialektikáját. Két ellen-sége van: Hermann Conrig és Jakob Reimann. Ellenségei sem tudják meg-ingátni elhátrózásában. Tudásának szélessége, gondolatának mélysége, nemzeti és fajt érzésének hite, öntuda-tának világossága olyan erő számára, amely a legadázabb ellenségeskedési is visszaveti magáról.

Az előadást Schmidt Henrik pro-fesszor köszönte meg az illusztris elő-adónak.

A TUNISZI OPTIKAI CSALÓDÁS

és egyéb háborus hírek

Német részről rámutatnak arra az optikai csalódásra, amellyel a közvé-lemény a tuniszi harcokat nézi. A közvélemény figyelme ugyanis csak a szárazföldi harcokra irányul és alig veszi figyelembe azt a heroikus küz-delmet, amelyet a tengelyhatalmak a tengeri összekötővonalak biztosítása érdekében folytatnak. Ejjel-nappal el-keseredett küzdelem folyik az össze-kötő vonalakért a levegőben, a tenger felszínén és a tenger alatt, azért, hogy biztosítsák a tuniszi tengelycsapatok utánpótlását úgy hadianyagban, mint élelmiszerekben. Hogy ezt az utánpót-lást sikerült biztosítani, leginkább bi-zonyítja Elmer Davis amerikai rá-diókommentátor feltűnő nyilatkozata, amelyben a következőket mondotta:

— Szükséges, hogy lefékezzük azt a túlfokozott várakozást, amellyel az USA-ban a tuniszi helyzet alakulását kísérik. Ami eddig történt, az örven-detes ugyan a mi szempontunkból, de nem döntő eredmény. A józan tény az, hogy még jelentékeny időre van szükség, hogy befejezhessük az afri-kai hadjáratot. Egy idő óta olyan hi-reket is terjesztenek nálunk, mintha Németország azért volna össze min-den elérhető hajót, hogy afrikai csa-patait visszaszállíthassa. Semmi sem olyan valótlán, mint ez. Ha az ellen-ségnek valóban szándéka volna Tu-niszt és Bizertát a közeljövőben ki-űriteni, akkor nem küldene éjjel-nap-pal megerősítéseket, mert a helyzet az, hogy jelentékeny mennyiségű tan-kot, ágyút, hadianyagot, üzemanyagot és élelmiszert szállítanak az olasz ha-jók nap-nap után Tuniszba.

Az amerikai rádiókommentátor szavaiból a német sajtó arra kövé-keztet, hogy Tuniszbán a döntő küz-delem csak ezután fejlődik ki.

A Stockholms Tidningen római tu-dósítója szerint Bulgáriában az idén május 1-én fejezik be a tanévet. Olasz politikai körökben ebben egyszerű biztonsági intézkedést látnak. Bulgá-ria ugyanis ma a délkelet-európai ör-szem szerepét játssza a tegelyhatal-mak oldalán és mint őrszemnek, min-den lehetőségre fel kell készülvé len-nie minden pillanatban. Olasz részről is hangoztatják Bulgária és a ten-gelyhatalmak közti viszony szívélyes-ségét, amit csak elmélyített Borisz bolgár király és a Führer legutóbbi találkozója, valamint az Albánia és Bulgária közötti határ végleges meg-állapítása.

Knatchbull Hugessen ankarai angol nagykövet hosszabb egyiptomi tar-tózkodás után visszatért Ankarába, ahol megbeszéléseket folytatott a tö-rök külügyminiszterrel.

Megírták az újságok, hogy Grip-penberg eddigi vatikáni finn követ el-hagyta állomáshelyét. Osborne, Ang-lia vatikáni követe repülőgépen szin-tén elhagyta Rómát, hogy Lisszabo-non át Londonba repüljön. Osborne azonban csak 6 hetes szabadságra ment Angliába, amelynek lejártá után visszatér állomáshelyére. A lateráni szerződés értelmében, amely megte-mette a Vatikánállamot, lehetővé vált, hogy Olaszország háborúban lévő hatalmak közpviselői Rómában tarózkodhassanak, hogy jelentéstétel végett hazájukba visszatérhessenek. A múlt világháborúban az Olaszország-gal háborúban álló országok szentszé-ki diplomatai Svájcban tartózkodtak, Osborne, Spellmann érsek, Myron Tay-lor vatikáni utazásai azt bizonyítják, hogy Olaszország korrektül betartja a lateráni szerződés pontjait. Epp ezért minden alapot nélkülöznek azok a kombinációk, amelyek Osborne ang-liai utazásával kapcsolatban szárny-rakáltak.

A Zürcher Zeitung vichyi tudósító-ja Franciaország élelmezési helyzeté-ről közöl beszámolót. Az afrikai im-port kiesése mindenképp a zsirellá-

tásban észlelhető, Afrika megszállása után a havi zsirelfejadagot 450 gram-ról 310 gramra szállították le. Már-cius végén beszüntették az ételolaj ki-utalását. A városok tej- és vajellátá-sát a teigyjűtés új módszerével meg-javították. A sajtók zsirtartalmát 20—40 százalékkal leszállították. Most tavasszal különösen érezhető Észak-afrika kiesése Franciaország élelme-zési helyzetéből. Mint ismeretes, Algé-ria volt Franciaország veteményes kerje, amely ilyenkor már bőven ön-totta az anyaország számára a pri-mőröket. Április 1 óta nem szabad tiszta kávét eladni, hanem csak 450 gramos keveréket, amelyből 15 gram a tiszta kávé. A csokoládéhoz csak 3 éven aluli gyermekek és öregek jut-hatnak. Érezhető az algériai és tu-niszi borszállítmányok elmaradása is. 2,2 millió hl márkás bort kellett az elosztó kontingensbe felvenni, hogy fenntarthatassák a mostani 4 literes fej-adagot. Ez a fejadag azonban nagyon csekély a francia viszonyok mellett. Az éttermekben az ebédhez csak 2 dol-bort szolgálnak fel. A márkás borok fogyasztása nincs korlátozva, de ennek megfizethetetlen magas az ára. A bor-kontingens növelése érdekében a ko-nyakgyártást korlátozták. Észak- és Keletfranciaországban, ahol inkább sört fogyasztanak, lényegesen csök-kentették a borkonvinsztást.

A kenyérfogyasztás terén április-ban is megmaradt a 275 grm-os nor-mális fejadag, amely a serdülő gyer-mekeknek és nehéz munkásoknak 350 gram. A kenyér ugyanis a mai élel-mezési helyzet mellett fontosabb, mint valaha. Rizst a gyermekek 6 éves ko-rukig kapnak. Erzékenyen érinti a la-kosságot a husadagok csökkentése. 180 gramról 120 gramra szállították le a husadagot. A serdülők hetenként 90 gram pótagadot kapnak. A nehézmu-nkások 120—225 gramot.

PARRAGI GYÖRGY

Pontrendszer bevezetését kéri a szegedi textilkereskedők

(A Délmagyarország munkatársá-tól) A kereskedelmi és iparkamara a textilkereskedőket szerdán érte-kezletre hívta össze. Az értekezlet főtárgya a textilkereskedelem sza-bályozása tárgyában április 10-én megjelent 1960/1943. M. E. és az en-nek végrehajtásáról szóló 607.100—1943. K. M. számú rendelet megvitatá-sa volt. A textilkereskedők zsufolási-g megtöltötték a kereskedelmi és iparkamara közgyűlési termét, je-lölül annak, hogy a rendeletek exis-tenciális érdekeket érintenek. Dr. Demény Alajos főtitkár ismertette a két rendeletet. Ketting Lajos, vités Kalkuszi István, Szécsi György, Tó-biás Imre, Bujdosó Imre, Nemessá-nyi Béla és mások felszólalása után az értekezlet azt kérte a kamarától, hogy a kiskereskedők eladásainak nyilvántartási rendszere tekintet-ben eszközölje azt ki, hogy a nyil-vántartás egyszerű legyen, hogy annak minden kiskereskedő eleget tehesen. Kérte az értekezlet azt, hogy a nagykereskedő és kiskere-skedő közötti forgalomban a kiske-reskedők részére éppúgy vezessék be a pontrendszert, mint ahogy azt bevezették a nagykereskedőknel a gyárosokkal szemben. Többen szövétték azt, hogy a szegedi ka-marai körzet területére, nincsen megfelelő számú kötött-szövött-dru nagykereskedő kijelölve. Több szakmai kérdés letárgyalása után az értekezlet a késő esti órákban ért véget.